

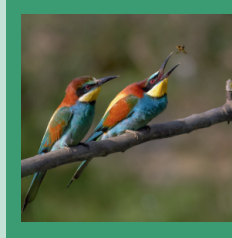
O přírodní památky se na české Wikipedii pečuje

**Výměna
ředitele**
Sue Gardnerová
končí v nadaci,
která provozuje
Wikipedii

**Rektorova
podpora**
Václav Hampl
doporučil
univerzitě tvořit
Wikipedii

**Fotografie roku
na Commons**
Páreček pestrých
vlh se loni líbil víc
i než bouřící
Slunce

OBSAH

Reklama na Wikipedii	2
Ředitelka nadace Wikimedia Gardnerová odchází.....	3
Italský soud: Za obsah Wikipedie můžou její autoři.....	3
Pomáháme lidem rozumět přírodě rozhovor	4–5
Pojďte si hrát!.....	4
Milionový rok.....	6
Obří nizozemská Wikipedie? To není to podstatné.....	6
Wiki se zamilovala také do veřejně vystaveného umění.....	6
Rektor UK Hampl podpořil Wikipedii	7
Data míří na Wikidata.....	7
Pojďte taky na wikipivo!.....	7
Wikimedia ví (skoro) všechno...o národních parcích,	8
Kvíz.....	8
Vzdělávací wikipedijní program jednoduše a úspěšně převzato odjinud,	9
Wikinovinky.....	10–11
Fotografie roku 2012 na Wikimedia Commons výsledky,	12
Testuje se Visual Editor.....	12

Wikimedium

Bulletin občanského sdružení
Wikimedia Česká republika
pro všechny wikipedisty a zájemce
o Wikipedii a Wikimedi.

Číslo 1, rok 2013.

Uzávěrka vydání 1. července 2013.

Veškerý textový obsah je dostupný podle
licence Creative Commons Uveďte autora –
Zachovejte licenci (CC-BY-SA) 3.0
(<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.cs>), pokud není uvedeno jinak.

Loga Wikimedium, projektů Wikimedia,
nadace Wikimedia Foundation a sdružení
Wikimedia Česká republika jsou vlastnictvím
Wikimedia Foundation či Wikimedia ČR.

Původní texty: M. Langer, redakce.

Kontakt: wikimedium@wikimedia.cz,
www.wikimedium.cz.

Sdružení Wikimedia Česká republika
Lidická 291/40, 150 00 Praha 5 – Smíchov
www.wikimedia.cz.

K e-mailovému odběru se můžete přihlásit na
adrese redakce.wikimedium@wikimedia.cz.

Řešení kvízu: 1c, 2c, 3b, 4a, 5d

Reklama na Wikipedii

Ne, nebojte se. Nehrozí, že by reklama po vzoru jiných webových projektů vtrhla na Wikipedii. Encyklopedie bez reklam, to je jedna ze základních zásad, na kterých staví nadace Wikimedia a které podporuje také drtivá většina editorů a přispěvatelů. I v Česku se už ale objevily reklamy, které propagovaly samotnou Wikipedii.

Ale i to je třeba upřesnit. Wikipedie jako taková, tedy encyklopedie dostupná online v každou chvíli kaž-

pro sebe. Ta se mimo jiné objevila v časopisu *Full Moon*.

Nejnověji vznikla kampaň *Expertí na přírodu*. Práví odborníci jako třeba datel nebo liška si nenechávají své znalosti pro sebe, ale málokdo jim rozumí. Wikipedie pak pro články o národních parcích hledá jiné experty, kteří by o přírodě psali.

Takovou reklamu opakovaně otiskl např. výběrový časopis vydavatelství Extra Publishing *Příroda*, naposledy ve svém květnovém čísle.

Foto:

JandL, marketing a reklama: Expertí na přírodu. CC-BY-SA. http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Expertí_na_prirodu_datel.pdf

Foto na titulní straně:

Chmee2: Boubínský prales. CC-BY-SA. [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:National_nature_reserve_Boubinsky_prales_in_2011_\(21\).JPG](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:National_nature_reserve_Boubinsky_prales_in_2011_(21).JPG)

V.Will: Sue Gardnerová. CC-BY-SA. http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sue_Gardner_Feb_2013_portrait_crop_2.jpg

L. P.: Václav Hampl. Volné dílo
P. Dalous: Pár vlh pestrých. CC-BY-SA. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pair_of_Merops_apiaster_feeding.jpg

dému uživateli Internetu, ta reklamu celkem nepotřebuje. Je všeobecně známá a její vysoká návštěvnost to dokazuje. Co ale o ní stále není dost známo, je fakt, že ji může kdokoli editovat a že to opravdu není tak těžké.

Právě to dlouhodobě propaguje sdružení Wikimedia Česká republika a občas k tomu sahá i po nástrojích běžné tištěné reklamy. Už dvakrát spojilo síly s marketingovou agenturou JandL. Její práci možná znáte také, stojí třeba za úspěšnou kampaní *Chodící lidé*.

Pro Wikipedii „u JandLů“ nejprve vymysleli kampaň *Nenechávejte si to*

Ředitelka nadace Wikimedia Gardnerová odchází

Nadaci Wikimedia čeká zásadní změna. Její dlouholetá výkonná ředitelka Sue Gardnerová ohlásila odchod z funkce. Chce se dále věnovat obecné otázce svobody na Internetu.

V čele nadace Wikimedia (Wikimedia Foundation, WMF), která provozuje Wikipedii i všechny ostatní projekty Wikimedia a která mj. zajišťuje jejich technické zajištění, zůstane do doby, než bude znám její nástupce. To se očekává už v druhé polovině roku.

O jak významnou změnu jde, pochopíme z pohledu na pomyslnou časovou osu. Celá Wikipedie vznikla v roce 2001. Dva roky ji vlastnil její spoluzakladatel Jimmy Wales, pak ji převzala právě nová nadace Wikimedia. Post výkonného ředitele byl spolu s přijetím prvních zaměstnanců nadace ustanoven v roce 2006 a v roce 2007 se stala ředitelkou právě novinářka Sue Gardnerová.

Od té doby se nadace Wikimedia v mnohém změnila. Počet zaměstnanců překročil 150, věnují se rozvoji technické infrastruktury, vzdělávacím projektům spojeným s Wikipedií, právní pomoci a v neposlední řadě získávání a správě finančních prostředků. V roce 2008 měla nadace příjmy ve výši 5,6 milionu dolarů, v roce 2012 už 49 milionů. Hlavním zdrojem jejich příjmů je každoroční globální sbírka.

Nadace je ale neziskovou organizací a všechny prostředky investuje do chodu a rozvoje svých projektů.

Gardnerová opakovaně zdůrazňuje jako důležitý fakt, charakteristický jak pro současnou internetovou globální společnost, tak pro postavení Wikipedie v ní, že právě Wikipedie je jediným neziskovým projektem mezi padesáti největšími internetovými projekty na světě.

„Cítím, že zatímco my jsme v dobré formě, se slibnou budoucností,“ napsala o nadaci a o Wikipedii Gardnerová ve svém prohlášení k odchodu, „to samé neplatí o Internetu samotném.“

Na konferenci na univerzitě MTI v Bostonu před několika dny pak pokračovala slovy: *„Internet potřebuje seriózní pomoc, pokud má zůstat svobodný a otevřený, mocný přispěvatel veřejnému dobru.“*

Gardnerová vystudovala žurnalistiku a pracovala deset let v kanadské rozhlasové stanici CBC Radio

One jako reportérka a později byla vedoucí sekce online zpravodajství celé vysílací celostátní kanadské společnosti CBC.

V nadaci Wikimedia stojí výkonný ředitel v čele týmu zaměstnanců, podřízen je správní radě, jejíž část si volí i sami editoři Wikipedie.

Jimmy Wales Gardnerovou ocenil slovy: *„Pomohla naší komunitě vybudovat pro Wikipedii dlouhou a zdravou budoucnost.“*

O Wikipedii nyní 45letá Kanadanka sama promluví nejméně ještě jednou, na závěr Wikimanie v Hong-kongu.

Sue Gardnerová na setkání zaměstnanců WMF

Italský soud: Za obsah Wikipedie můžou její autoři

Italský politik Cesare Previti, bývalý ministr obrany za vlády Silvia Berlusconiho, se obrátil na soud se žalobou na ochranu osobnosti. Článek o něm na italské Wikipedii prý obsahoval nepravdivá a očerňující tvrzení.

Nadace Wikimedia, která stála v roli žalovaného, se uhájila. Soud uznal, že nadace je ryzím poskytovatelem obsahu, nikoli jeho autorem, a nemůže tedy být zodpovědná za obsah vložený jednotlivými uživateli.

Znamená to tedy snad, že za správnost Wikipedie nikdo neručí? Nikoli. I soud dovedl, že tato zodpovědnost leží na bedrech komunity přispěvatelů.

Právě ti musejí neustále usilovat o přesnost a správnost uváděných informací. Wikipedie tak přináší autorům svobodu i odpovědnost.

Právní poradkyně WMF Michelle Paulsonová nicméně dodává: *„Otevřená a kolaborativní fóra jako*

Wikipedie nemohou existovat, pokud by ti, kteří pro ně poskytují prostor, byli právně zodpovědní za každou údajnou chybu, která se v něm objeví. Rozhodnutí je velkým vítězstvím nejen pro nadaci Wikimedia, ale též pro všechny uživatele Wikipedie a jejích sesterských projektů.“

Foto:

Frank Schulenberg: Sue Gardnerová. CC-BY-SA. http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sue_Gardner_during_a_staff_meeting_in_April_2013.jpg

Pomáháme lidem rozumět přírodě

Petr Brož (Chmee2) působí na Wikipedii od ledna 2006 a postupně prošel celou řadou oblastí, které ve velkém editoval. Od geologických témat, českého venkova, přes sluneční soustavu, planetu Mars, mořské ryby, motýly až po chráněná území, u kterých nyní dlouhodobě zakotvil.

Zaměstnaný je v akademickém prostředí, kde se věnuje základnímu výzkumu. Vyjma psaní Wikipedie je vášnivý cestovatel a amatérský fotograf. Oba další koníčky se promítají i na Wikimedia Commons, kde má galerii více než 11 tisíc fotografií z dlouhé řady zemí.

My jsme ho vyzpovídali jako klíčového účastníka projektu Chráněná území.

Kdy a jak vlastně vznikl wikiprojekt Chráněná území?

Nápad na založení projektu jsem nosil v hlavě již déle. První jasnější informace začaly na světlo prosakovat v říjnu 2010 při diskusi s wikipedistou Krvesajem. To jsem měl již za sebou úspěšné rozjetí dvou jiných projektů; wikiprojektu Fotografování, který se snažil motivovat wikipedisty fotografovat jejich okolí, a projektu cíleného na dokumentování českých obcí, který jsme založili s wikipedistou Packou. To byl v podstatě grant, který proplácel cesty fotografií převážně po venkově. A právě tam mne napadlo, že by bylo dobré nesoustředit pozornost jen na památky postavené člověkem, ale i na nejcennější oblasti přírody.

Předtím byla problematika ochrany přírody v ČR na Wikipedii chabě zpracovaná. Hesla existovala nahodile, fotografie doplňovaly málo oblastí a každé heslo vypadalo jinak. Bylo jasné, že je potřeba se věnovat tématu do hloubky a pokud možno ve více lidech.

Oficiálně byl wikiprojekt Chráněná území založen 17. října 2010.

Projekty, které tu popisujeme, se hodně starají o obrázky. Také náš rozhovor doprovázejí krásné fotografie. To ale není jediný výstup, že?

To je pravda. My jsme navíc aktivní i mimo Wikipedii. Je nám totiž jasné, že při počtu více jak 2500 chráněných území a několika tisíc památných stro-

mů by nám trvalo neúměrně dlouho všechno napsat a doprovodit fotografiemi jen svépomocí. Proto se snažíme projekt popularizovat mezi širokou veřejností a zapojit ji do editování Wikipedie. K tomu využíváme řadu prostředků, od rozhovorů a propagačních článků v médiích, přes pořádání přednášek, psaní příspěvků na blogy, přípravu grantu pro podporu fotografií cestujících do přírody, spravování fanouškovské stránky Chráněná území na sociální síti Facebook, až po spolupráci se studenty Ochrany životního prostředí na Univerzitě Karlově a s odbornými lektory, kteří nás učili poznávat rostliny v přírodě anebo je fotografovat.

Jak se na projekt a jeho výsledky dívají lidé, kteří jsou zaměstnaní přímo v ochraně přírody?

To je těžká otázka. Možnosti získávání zpětné vazby jsou omezené. Na Facebooku, kde má skupina Chráněná území přes 900 fanoušků, sleduje naše aktivity i řada lidí z oboru. Často od nich dostáváme rady, jak hesla vylepšit či co opravit. Mám subjektivně pocit, že jsou rádi, že pomáháme zlepšovat povědomí o ochraně přírody. Nicméně nemám vůbec představu, jestli reprezentují obecný názor či jen minoritu v oboru. Zatím jsem ale nenarazil na nikoho, kdo by vůči nám měl výhrady.

Z čeho mám velkou radost, je navázání spolupráce s Univerzitou

Pojďte si hrát!

Pokud byste si chtěli zahrát s Wikipedií a chráněnými územími, můžete zkusit pexeso. Jsou na něm ty nejkrásnější obrázky z české přírody, jaké jsou na Wikimedia Commons.

Poptat se po něm, stejně jako zjistit další informace o projektu Chráněná území, můžete na adrese http://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie:WikiProjekt_Chráněná_území.

Karlovou, konkrétně s Ústavem pro životní prostředí. Jeho studenti se již druhým rokem zapojili do psaní a fotografování. Vzniklo opět několik desítek kvalitních článků. Samotnými studenty je spolupráce hodnocena velice pozitivně, což napovídá, že do budoucna by se mohl názor na nás mezi odborníky dále zlepšovat.

Kolik lidí teď „mezi sebe“ počítáte?

Krátkodobých pomocníků, kteří například opraví název chráněného druhu či nahrají několik fotografií chráněného území, je mnoho. Jejich počet se nedá moc dobře odhadnout a ani množství práce, které odvedou. I jejich pomoci si velice cením, i když se může zdát, že jsou to jen malé kapky. Pokud bychom se ale zkusili podívat na takřkajíc „tvrdé jádro“ projektu, myslím, že nás bude mezi 10 až 20, kteří se práci systematicky věnují. V projektu jsou ale různí lidé aktivní v různou dobu, což svědčí o zdravé základně editorů schopné se obměňovat. A to je skvělé.

Jestli se nepletu, tak projekt vznikl původně úplně mimo sdružení Wikimedia Česká republika. Jak je to teď, pomáhá vám sdružení nějak?

Projekt vznikl odděleně, ale již od počátku jsem počítal s úzkou spoluprací. Sdružení nám může velmi pomáhat při získávání financí potřebných na cestovné, odborné lektory a různé jiné náklady při našich aktivitách. Také nám pomáhá zastřešovat jednání s partnery. Vždy je snazší jednat jako člen občanského sdružení než jako edi-

tor internetové encyklopedie. Sdružení má i řadu užitečných kontaktů. Bez něj by nikdy nevzniklo pexeso či reklamní kampaň „Expertí na přírodu“.

Co na tom baví Tebe?

Rozmanitost. Wikipedie, i když se to nezdá, už dávno není pro aktivní editory jen koníček, ale v podstatě další zaměstnání. A právě tento projekt umožňuje, aby člověk vybočil z „pracovní rutiny“ psaní článků a věnoval se něčemu jinému. Můžete vyrazit fotografovat do přírody. Když nemáte chuť ani psát, ani cestovat, můžete se zapojit do kreativní činnosti; pomoci s různými materiály nebo například s přípravou výstavy fotografií přírody využívající snímky z Wikimedia Commons.

A teď jinak. Jsem řadový wikipedista, nebo dokonce možná ani to ne, a teď si říkám, že bych se třeba zapojil. Jak mám začít?

Nejlepší je začátek s fotoaparátem v ruce. Zájemce se podívá do mapy, najde nejbližší chráněné území či památný strom a vyrazí pořídít pár snímků. Nejenom, že se dostane do přírody a pozná lépe své okolí, ale při nahrávání fotografií se může dozvědět zajímavosti o navštívené lokalitě. A ještě pomůže dobré věci: tvorbě svobodné encyklopedie. Sám jsem nikdy netušil, kolik zajímavých míst se nachází v mém rodném kraji. Až účast v projektu mi otevřela oči a pomohla poznat místa, kam se rád vrátím.

Ale stejně asi jde hlavně o ochranu přírody. Jak užitečný je projekt právě pro ni?

Základ úspěchu ochrany přírody jsou dostupné informace. Pokud lidé budou znát své okolí lépe, budou mu rozumět a lépe pochopí i specifické potřeby přírody. O to více se budou snažit také o její ochranu. Wikipedie jako nejčastěji využívaný zdroj může tyto informace čtenářům nabízet.

Pokud například nevím, že netopýr potřebuje k úspěšnému životu dutiny starých stromů či škvíry v budovách, nic mi nezabrání v zabeďování těchto škvír. Naopak pokud informaci mám, už se mohu rozhodnout a například nechat starý strom ve své zahradě. Stejně je to i s chráněnými územími. Abych je mohl efektivně chránit, musím je poznat. A k tomu slouží právě náš projekt.

Děkujeme za rozhovor.

P. Hrdlička: Pexeso na stránku Wikimedia ČR. CC-BY-SA. http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wikimedia_Czech_Republic_at_Book_Fair_2013_Ostrava_6.jpg

Chmee2: Tesařík Stenurella melanura poblíž obce Hrazany. CC-BY-SA. [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Stenurella_melanura_in_Hrazany_\(1\).JPG](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Stenurella_melanura_in_Hrazany_(1).JPG)

Chmee2: Prstnatec májový v oblasti Vojovická draha. CC-BY-SA. [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dactylorhiza_majalis_in_natural_monument_Vojovicka_draha_\(6\).JPG](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dactylorhiza_majalis_in_natural_monument_Vojovicka_draha_(6).JPG)

Milionový rok

Zatímco do začátku roku 2013 jen pět jazykových verzí Wikipedie překročilo hranici jednoho milionu článků, letos přibýly hned další čtyři.

V lednu přerostla milion článků italská Wikipedie, v květnu během pouhých pěti dnů pokořily tento úctyhodný mílník Wikipedie v ruštině a španělštině a 15. června se do elitního klubu velkých wikijazyků přidala i švédština.

A aby toho nebylo málo, Wikipedii v polštině chybí k milionu už jen něco kolem 20 tisíc článků.

Ale přece jen: I když jsou počty článků někdy skutečně úchvatné, nejsou to podstatné...

Obří nizozemská Wikipedie? To není to podstatné

Asi byste to nečekali, ale druhou největší jazykovou mutací Wikipedie není francouzská nebo německá, natožpak čínská, ale v holandštině. Má více než 1,6 milionu hesel.

„Podle mne má nejvyšší kvalitu německá Wikipedie, zatímco anglická má nejvíce informací, i když někdy je zároveň chaotická,“ říká kupříkladu člen sdružení Wikimedia NL Edo de Roo.

Podobně jako u některých jiných Wikipedií za to může kontroverzní automatizovaná tvorba krátkých hesel z oblasti geografie nebo botaniky. Samotní nizozemští wikipedisté proti tomu nic nenamítají, ale nedíví v tom ani důvod k hrdosti.

WIKIPEDIË
De vrije encyclopedie

„Nestaráme se o to, že jsme ‚číslo 2‘. Spíš jsme rádi, že máme celkem pevnou uživatelskou základnu, která pečuje o články, bojuje s vandaly a udržuje celou Wikipedii v konzistentní podobě,“ dodává de Roo.

Wiki se zamilovala také do veřejně vystaveného umění

Již několik let a od loňska také v České republice Wiki miluje památky. Soutěži fotografů o co nejkrásnější záběry architektonických památek ale něco chybělo. Ted' je to tu. Wiki Loves Public Art. Wiki miluje veřejné umění.

Zatím v pěti zemích. Zapojily se Rakousko, Finsko, Izrael, Švédsko a ve Španělsku město Barcelona. Projekt se

chystal od poloviny loňského roku a naostro vypuknul letos. Fotografovat artefakty výtvarného umění, u kterých to umožňují zákony příslušné země, se mohlo v květnu, v červnu zasedaly národní poroty a v červenci přichází na řadu porota mezinárodní.

Jak to všechno dopadlo? Za pouhý jeden den bylo nahráno neuvěřitelných tisíc fotografií a do konce měsíce jich bylo desetkrát víc. Šlo o sochy a sou-

soší umístěné na veřejnosti. Každé tři z pěti snímků byly pořízeny ve Španělsku a tamní porota nakonec za vítěze vybrala fotografii sochy Juana Muñoze na náměstí Plaza del Mar. Přetiskujeme ji pro vás i v našem časopisu.

Dál už zbývají snad jen tři otázky. Kdo vyhraje celkově? Uchytí se tato soutěž také u nás?

A v neposlední řadě: Co přijde po památkách a veřejném umění na řadu příště?

Fotografie:

Mikipons: Sousolí Juana Muñoze Una habitació on sempre plou. CC-BY-SA. http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Una_habitacio_on_sempre_plou.jpg
Peter at Vienna: Socha Fiakristy od J. Engelharta. CC-BY-SA. http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fiaker_3.jpg

Muñozovo sousolí na Plaza del Mar

Rektor Hampl podpořil Wikipedii

Na pražské Karlově univerzitě hned několik pracovníků spolupracuje s Wikipedií v projektech Studenti píší Wikipedii nebo GLAM. Teď se v její prospěch vyslovil i sám rektor univerzity prof. Václav Hampl.

Z textu jeho prohlášení, jak vyšlo v univerzitním časopisu Forum, vybíráme:

„Klíčovým posláním Univerzity Karlovy je rozvoj a šíření poznání a vzdělanosti. Jinak tomu nemůže být ani dnes, v době nebývalého rozvoje technologií pro předávání, sdílení, vyhledávání a šíření poznatků. Velmi významnou pozici v tomto novém prostoru zaujala Wikipedie. Její hodnota ovšem zásadně závisí na kvalitě zpracování jednotlivých hesel dobrovolnými přispěvateli.

Potřeba kompletního a komplexního, z primárních zdrojů vycházejícího a na

ně odkazujícího zpracování jednotlivých hesel se nabízí jako logické téma pro vysokoškolské studenty, kteří se právě takovým způsobem potřebují naučit s fakty systematicky a kriticky pracovat. Proto jsem velmi rád, že se mnoho kolegů zapojilo do projektu Studenti píší Wikipedii. Tím, že pomáhají budovat nástroj pro šíření vědění, současně rozvíjejí svoji vlastní intelektuální kapacitu.

Rád bych povzbudil všechny, kteří v rámci své pedagogické, studijní či osobní aktivity přispívají k tvorbě Wikipedie. Wikipedie je jednou z cest, jak pečovat o vzdělanost společnosti. Také bych rád poděkoval dobrovolníkům z občanského sdružení Wikimedia Česká republika, kteří se věnují spolupráci s vysokými školami.“

Data míří na Wikidata

Rapidní rozvoj zažívá nový projekt Wikidata. Během přibližně půl roku existence na něm vzniklo více než 13 milionů datových položek.

I když jsou vkládání či opravy dat jednodušší než psaní článků na Wikipedii, není třeba rychlý růst Wikidat nijak znehodnocovat.

Už nyní Wikidata zajišťují propojení jazykových verzí Wikipedie pomocí interwiki (tam se také na Wikidata nejsnadněji dostanete, seznam nadepsaný „V jiných jazycích“ najdete u článků Wikipedie v levém menu). Později by odtud měly být přebírány třeba údaje o narození a úmrtí osobností, o velikosti a poloze obcí a podobně.

Co všechno toto unikátní úložiště strukturovaných dat bude v budoucnu umět, se dá teď jen těžko odhadnout.

Pište nám!

- pokud jste tvůrci Wikipedie a máte svůj malý nebo větší projekt, který stojí za propagaci;
- pokud tvoříte na sesterských projektech a děje se tam něco zajímavého;
- pokud jste lidé mimo Wikipedii a máte s ní své zkušenosti atd.

Nemůžeme vědět všechno

Zveřejníme váš článek, nebo ho za vás napíšeme, uděláme s vámi rozhovor.

wikimedium@wikimedia.cz

Text

Prohlášení prof. V. Hampla je © V. Hampl - Forum

Fotografie

L. P.: Václav Hampl. Volné dílo.
M. Blahuš: Wikisraz v brněnské restauraci Baroko. CC-BY-SA. <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wikisraz-Brno-kveten2013f.JPG>

Pojďte taky na wikipivo!

Snad jen s výjimkou časopisu Wikimedium, nejlepší cestou, jak se můžete něco dovědět o Wikipedii, je samozřejmě osobní setkání.

No ano, my víme, že taková sebechvála našeho bulletinu se přímo na této stránce jaksi nehodí, a i my ji bereme s nadsázkou. Ale koneckonců: Vždyť se právě tady dovíte i to, jak se nejlépe dostat k takovému osobnímu setkání s wikipedisty. Příležitostí je samozřejmě více, ale pravidelné každoděsíční „wikipivo“ je z nich ta ideální.

V Praze se koná každé třetí pondělí v měsíci a vždy obsahuje několik prezentací, které si ze své činnosti připraví členové

Wikimedia Česká republika, a pak volnou diskusi, kde se můžete zeptat na všechno. Fotografie dokazuje, že méně často, ale přece se konají setkání i v Brně. V případě zájmu jsou wikipedisté připraveni vyrazit i jinam, stačí se obrátit na sdružení Wikimedia ČR.

Bližší a aktuální informace o „wikipivu“ jsou vždy dostupné přímo na Wikipedii na stránce **Wikipedie:Pod reálnou lípou**.

Wikimedia ví (skoro) všechno ...o národních parcích

Nejstarší národní park vznikl v roce 1872. Byl to Yellowstone národní park ve Spojených státech amerických. Od té doby vznikly národních parků po celém světě stovky a tisíce. U nás jsou nyní čtyři. To vše se dovíte i na Wikipedii a projektech Wikimedia.

O Yellowstone se tam dočtete třeba to, že v něm žijí medvědi, losi, jeleni wapiti a na 240 druhů ptáků včetně orla bělohlavého. Možná jste také nevěděli, že jen méně než 10 kilometrů pod zemí se tam nachází velké ložisko magmatu.

Vyjmenujete čtyři české národní parky? Zkuste to. Jsou to Krkonoše,

Podyjí, Šumava a České Švýcarsko. A kde je nyní národních parků nejvíc? V Číně. I to Wikipedie ví. A na Wikizdrojích najdete třeba v anglickém překladu čínský zákon o národních parcích. Čínské znění je ale k dispozici také.

Ale Wikimedia šíří informace i opačným směrem. O českých národních parcích jsou aspoň krátké články i v jiných a někdy exotických jazycích – třeba v gruzínštině, vietnamštině nebo galicijštině.

Není třeba dodávat, že vše doprovází spousta a spousta fotografií. Na Wikimedia Commons jich najdete třeba jen z parku Serengeti na sedm set a třeba z Podyjí stovku.

Jestli se budete chtít jet do nějakého národního parku podívat, pomůže vám pro změnu Wikivoyage, nový turistický průvodce v rodině Wikimedia. Při dovolené v Chorvatsku se dá doporučit třeba návštěva krásných Plitvických jezer. Wikivoyage ale mj. upozorňuje, že plavání je tam zakázáno!

A když budete chvíli pátrat, tak se dostanete i k informaci,

že děj humoristických knih Jamese Herriota probíhá v yorkshirské oblasti Dales, vyhlášené před šesti dekadami také za národní park. Anebo přijdete na jiné zajímavé a překvapivé souvislosti.

Dobová fotografie návštěvníků Yellowstonekého parku

Třeba si pak připomenete i citát spisovatele Wallace Stegnera, který napsal: „Národní parky jsou nejlepší nápad, jaký jsme kdy měli. Absolutně americký, absolutně demokratický, odrážejí nás z nejlepší strany spíš než z té nejhorší.“ A možná dodáte:

To je dobře, že Stegner nemá pravdu, národní parky možná kdysi byly absolutně americké, ale naštěstí už dávno nejsou, už dávno je totiž mají úplně všude.

Fotografie:

wwarby: Samec lva v národním parku Serengeti. CC-BY. http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Male_Lion_on_Rock.jpg

Národní park Yellowstone: Návštěvníci Yellowstonekého národního parku krmí medvědy. Public domain

Lev v národním parku Serengeti

Kvíz o projektech Wikimedia ČR

1. Co je to Mediagrant?

- a) grant na ovlivňování novin
- b) grant financovaný televizí Nova
- c) grant na podporu fotografování a získávání jiných médií
- d) kontakt na média (správně média-garant)

2. K čemu pořádala Wikimedia ČR koncert?

- a) k 200 000 článků na Wikipedii
- b) ke znovuzvolení své rady

- c) k 10 letům Wikipedie
- d) k návštěvě Jimba Walese

3. Kolik má Wikimedia ČR nyní zhruba členů?

- a) 10
- b) 40
- c) 100
- d) 400

4. Co je to FČO?

- a) projekt fotografování českých

obcí

- b) kontrola falšování článků a jejich ověřování
- c) fond čestných otců (Wikipedie)
- d) projekt výkladových článků fyziky čísel a objektů

5. Kde Wikimedia ČR často doporučuje Wikipedii?

- a) v Dobrém ránu s Českou televizí
- b) v odpoledním Radiožurnálu
- c) na večerech na rejdě
- d) na muzejních nocích

Správné odpovědi najdete na str. 2.

Vzdělávací wikipedijní program jednoduše a úspěšně

Stále do větší šíře se rozrůstá český projekt **Studenti píší Wikipedii**. Nedávno dokonce prezentoval své výsledky a zkušenosti na blogu celé nadace **Wikimedia**. I když byli cílem příspěvku především wikipedisté v jiných zemích, i vám může přinést představu o tom, co to je, a tak ho přebíráme ve zkrácené podobě.

Stovky českých vysokoškolských studentů během posledních dvou let dělaly „jinou“ domácí přípravu. Místo psaní esejí, které končí v šuplících přednášejícího (nebo hůř – ve sběru), se zúčastnili programu „Studenti píší Wikipedii“. Vytvořili články na Wikipedii, které vydrží a budou sloužit tisícům uživatelů Internetu. Menší komunity Wikipedie (kupř. v menších jazycích, jako je čeština) občas mají potíže s vybudováním vlastního vzdělávacího wikipedijního programu. Tento článek je vodičkou k tomu, jak vytvořit reprezentativní, i když stále organizačně jednoduchý projekt.

Na začátku buďte skromní

Pamatuji si své nadšení, když jsem se rozhodl začít český vzdělávací wikipedijní program. Důležité ale je všechno prostě nepřehnat. Snadno můžete skončit jako unavený wikimedián, který nestíhá a ve snech ho pronásledují učitelé. Začněte jen s jedním nebo dvěma pilotními projekty. Vyberte si učitele, ke kterým máte plnou důvěru (např. své bývalé profesory), a pomáhejte jim, jak jen můžete. To vám zajistí úspěch a i učitelé z toho budou mít dobrý pocit a přivedou k vám své kolegy.

Buďte učitelem Wikipedie

Vaší klíčovou povinností bude vysvětlovat, co Wikipedie je a jak se edituje. Není to tak jednoduché. Na začátku asi budete chtít říct o Wikipedii úplně všechno. Později zjistíte, že studenti ve skutečnosti potřebují znát jen málo, a to:

- Wikipedii může editovat každý. Články ale nevlastní ani nepodepisuje. Vše se uvolňuje pod svobodnou licenci.
- Žádný článek nesmí být plagiát, každý musí citovat zdroje, být neutrální a popisovat „významné“ téma.
- Tohle je odkaz „editovat“, tohle je editační okno. Tímhle tlačítkem vložíte hypertextové odkazy, obrázky a citace. Nebojte se toho!

A pak studenty naveďte na co nejvíce míst, kde se můžou ptát: Na samotné Wikipedii, na chatu, sociálních sítích, e-mailem. Ať si sami vyberou.

Řekněte o tom na Wikipedii

Vždy, když si něco začnete na Wikipedii, objeví se dva druhy lidí. První, „konzervativci“, snesou hromadu argumentů, proč je to špatný nápad, který k ničemu nepovede. Nesmíte jim dát šanci tvrdit, že stavíte „stát ve státě“. Vždy své plány komunitě oznamte a dejte jí šanci diskutovat.

A druhý druh? To jsou dobrovolníci. Je jich méně, ale jsou důležitější pro vaše další kroky.

Platforma místo firmy

Na české Wikipedii a v podobných malých komunitách je těžké najít dobrovolníky, kteří mají čas a chuť řídit ve svém volném čase celý wikipedijní vzdělávací program. Najdete ale určité lidi, kteří vám pomohou tady nebo tamhle: Nakreslí logo, povedou projekt na určité univerzitě nebo udělají přednášku o Wikipedii, když nemáte zrovna čas. Vyplatí se, aby za vás udělali tolik práce, kolik jen můžou.

Váš program by se měl stát co nejotevřenější platformou pro každého, kdo chce spojit vzdělávání a Wikipedii. Pro všechny vzniklé dvojice wikipedista–učitel, které budou zodpovídat za kaž-

dý jeden projekt. Takový hvězdicový model funguje mnohem lépe než direktivní pyramidové schéma.

Žádná byrokracie

Shromážděte informace na stránku vašeho programu na Wikipedii. Měla by obsahovat vše pro učitele, studenty, wikipedisty i pro novináře. Nežádejte učitele, aby vyplňovali dlouhé dotazníky nebo dodávali složité statistiky. Mají své práce dost. Potřebujete jen jméno kurzu, počet studentů a seznam článků, které mají napsat.

Udělejte výsledkům reklamu

A věnujte čas také popularizaci výsledků. Novináři používají Wikipedii každý den a určitě je nalákají zajímavostí. Učitele k vám přivedou články v pedagogických časopisech nebo v přílohách celostátního tisku. Nezapomeňte na sociální sítě, i ty mohou přilákat nové účastníky.

Vojtěch Dostál

Text:

Vojtěch Dostál: Starting an education program for small chapters I.0 Blog Wikimedia, June 26, 2013. CC-BY. Překlad M. Langer. Zkráceno.

Fotografie:

Utar: "Jak editovat Wikipedii" v Brmlabu. CC-BY-SA. [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jak_editovat_Wikipedii_talk_in_Brmlab_in_Prague_in_2012_\(3\).JPG](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jak_editovat_Wikipedii_talk_in_Brmlab_in_Prague_in_2012_(3).JPG)

České projekty

Už více než **20 tisíc stránek** mají **Wikizdroje**. Posledních pět tisíc přibýlo takřka přesně za rok. České Wikizdroje hranici překročily jen o 15 dní později než srovnatelné Wikizdroje v maďarštině.

České Wikicitáty překročily hranici 5000 stránek. Jubilejní stránka patří japonskému filozofovi Jamazakimu Ansaiovi a je na ní i jeho citát: „*Úcta je ústřední hodnotou všech mezilidských vztahů a veškeré činnosti.*“

Typická slatinská výšivka

Květnový statistický přehled vydaný nadací Wikimedia potvrdil, že **růst české Wikipedie** je stabilní, a to zhruba o necelé tři tisíce článků měsíčně. Celkem v květnu česká Wikipedie obsloužila téměř 80 milionů požadavků na zobrazení stránky.

Od začátku nového roku přibýlo na české Wikipedii **šest nových nejlepších článků**.

Členové Wikimedia ČR výslovně oslovili malé projekty s nabídkou pomoci. K té může sloužit i **prezentace v bulletinu Wikimedium**, jak píšeme i na straně 7, a to jak v podobě samostatných článků a rozhovorů, tak třeba krátkých noticetek tady ve Wikinovinkách.

WIKINOVINKY

Wikimedia Commons

Čeští wikipedisté pod patronátem Wikimedia Česká republika připravují rozsáhlý program **digitalizace stereogramů Geografické knihovny** Přírodovědecké fakulty UK v Praze. Pokud se ho podaří zrealizovat, bude možné na Wikipedii a všeobecně na Internetu zpřístupnit tři tisíce unikátních trojrozměrných snímků.

Jeden z dalších nových darů obrázků pro Wikimedia Commons pochází pro změnu ze Slovenska. Tamní nová pobočka Wikimedia dojednala uvolnění několika **fotografií od sdružení Slatinka**, které usiluje o záchranu oblasti ohrožené stavbou vodního díla. Fotografie zobrazují jak současnost krajiny, tak její historii i zvyky lidí, kteří tu žijí a žili.

Cizojazyčné projekty

Bouří reakcí způsobil návrh na **uzavření všech verzí Wikizpráv**. V diskusi jedni poukazovali na přínosnost svobodného a otevřeného zpravodajství a na jeho připravenost přijímat i menšinové, regionální nebo „občanské“ zprávy, druzí na nedostatečnou úroveň, úzkou komunitu i malou frekvenci tvorby. Návrh na uzavření nenašel podporu, Wikizprávy existují dál. Zároveň navíc vzniká zvláštní asociace wiki-zprávařů, ke které se přihlásily čtyři desítky editorů z celého světa.

Od dubna probíhá diskuse o možném novém projektu Wikimedia, který by sloužil k **uchovávání hudebních par-**

titur. Zatím se neseťkává s odporem, ale i podpora je dosud poměrně slabá.

V dubnu zasáhla do obsahu Wikipedie **francouzská tajná služba**. Přiměla jednoho správce, aby smazal článek o určité vojenské základně. Ten byl ale záhy jiným uživatelem, pravděpodobně mimo Francii, znovu založen a stal se v následujících dnech jedním z nejnavštěvovanějších. Co se tajné službě na článku nelíbilo, se neví, informace v něm nicméně byly beztak převzaté jen z veřejně dostupných zdrojů.

Nadace Wikimedia

Letošní Wikimania proběhne od 7. do 11. srpna v Hong Kongu. Program už zahrnuje tři dny přednášek, diskusí a workshopů, kterým předchází tradiční technicky orientovaný Hackathon, tentokrát zaměřený na zlepšování projektů v tzv. IdeaLabu. Součástí bude také setkání poboček a jejich asociace. Pořadatelé stále jednájí o možnosti zajistit online přenosy přinejmenším z nejdůležitějších bodů programu Wikimanie.

Tři nové členové rady nadace Wikimedia, které zvolila komunita projektů, jsou Samuel Klein, Phoebe Ayersová a María Sefidariová. První dva už v radě byli v minulosti, Španělka Sefidariová je bývalou první místopředsedkyní Wikimedia España.

Wikimedia Česká republika

Sdružení na valné hromadě potvrdilo pro další dvouletý mandát ve funkci **předsedy Michala Reitera**, velkou většinou byli schváleni i ti všichni další členové rady sdružení, kteří se rozhodli kandidovat znovu.

V březnu měla Wikimedia Česká republika svůj stánek na **Knižním veletrhu Ostrava**. K výzdobě stánku byly použité úspěšné foto-

Pobočky

Tradiční **konference poboček** se konala v Miláně. Zatímco velký důraz kladený na pomoc rozvojovému jihu má pro Českou republiku význam spíš okrajový, přestavba způsobů, jakými nadace podporuje pobočky finančně, měla mnohem užší souvislost.

grafie z loňské soutěže Wiki miluje památky.

Další akcí, které se sdružení zúčastnilo, byla **Slezská muzejní noc**. Wikimedia Česká republika se usadila ve Slezském zemském muzeu. Součástí vzájemné dlouhodobé spolupráce byla také dočasná instalace QR kódů u exponátů muzea.

V **plánu činnosti na rok 2013**, který byl po uzávěrce tohoto čísla schválen, se počítá se zorganizováním wikikonference, soutěže Wiki miluje památky, přednáškovou a prezentační činností a také s otevřením nové kanceláře sdružení. V rozpočtu jsou výdaje ve výši zhruba 480 tisíc a příjmy ve výši zhruba 420 tisíc korun, rozdíl se má financovat ze zůstatku z roku 2012.

Na konferenci poboček byl zvláštní **zájem o tracker** sdružení Wikimedia ČR. Ten byl vyvinutý před lety jako součást grantového systému kooperace sdružení–nadace WMF a slouží k evidenci činnosti sdružení a nákladů na ni.

Ukrajinská pobočka zorganizovala **Černobylskou wikiexpedici**. Do zakázané zóny v okolí jaderné elektrárny, jejíž havárie v roce 1986 měla dalekosáhlý dopad, se nakonec vydalo na tři desítky wikipedistů. I když masovost akce byla až příliš velká, na Wikipedii se dostalo množství unikátních obrázků a faktických informací.

Měření radioaktivity v obci Kopači při wikiexpedici do okolí Černobylu

K 35. výročí Nadace Juana Miróa zorganizovalo katalánské sdružení Amical Wikimedia **35 hodin dlouhý editaton**. V jeho průběhu pět desítek studentů uměnovědných oborů pod vedením 15 zkušených wikipedistů psalo články o uměleckých dílech, zejména o umělcích, kteří mají svá díla v galerii Espai.

Wikimedia Švédsko se soustřeďuje na **švédskou Wikiverzitu**. Užívá ji jako prostor k pořádání online kursů editování Wikipedie, určených pro učitele.

Technika

Některé automatizované nástroje, pro které se dosud používaly například složité šablony, se nyní mohou na Wikipedii a sesterských projektech řešit **programováním ve skriptovacím jazyku Lua**. Ten se již používá na řadě dalších míst, mj. v populární online hře World of Warcraft.

Asijská společnost Axiata spouští projekt **bezplatné Wikipedie v mobilech**. Wikipedie samotná samozřejmě za přístup žádné „vstupné“ nepožaduje, ale Axiata by měla ve Srí Lance, Kambodži, Malajsi, Indonésii a Bangladéši zpřístupnit Wikipedii tak, že za její prohlížení nebudou uživatelé platit ani poplatky za stažená data.

Ostatní

Wikipedie je planetka. Asteroid objevený ukrajinskými astronomy z observatoře Andrušivka v roce 2008, který měl provizorní označení 2008 QH₂₄, byl pojmenován 274301 Wikipedia. Název navrhl ukrajinský wikipedista Andrij Makucha a oficiálně byl předán ke schválení majitelem observatoře Jurijem Ivaščenkem.

Reportéři listu Hartford Courant tvrdí, že odhalili wikipedistickou **prezdívku střelce z Newtownu**. Ten v prosinci zabil 26 lidí při útoku v základní škole. Před třemi lety prý na Wikipedii editoval články o masových vraždách.

Obrázky:

Pavucikova: Výšivka křivou jehlou typická pro Slatinku. CC-BY-SA. http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Výšivka_krivou_ihlou_typická_pre_Slatinku.JPG

Pavel Hrdlička: Stánek Wikimedia ČR na knižním veletrhu v Ostravě. CC-BY-SA. http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wikimedia_Czech_Republic_at_Book_Fair_2013_Ostrava_5.jpg

RLuts: Radiační zařízení v obci Kopači. CC-BY-SA. http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Radiation_in_Kopachi_-_Wikiexpedition_2013.JPG

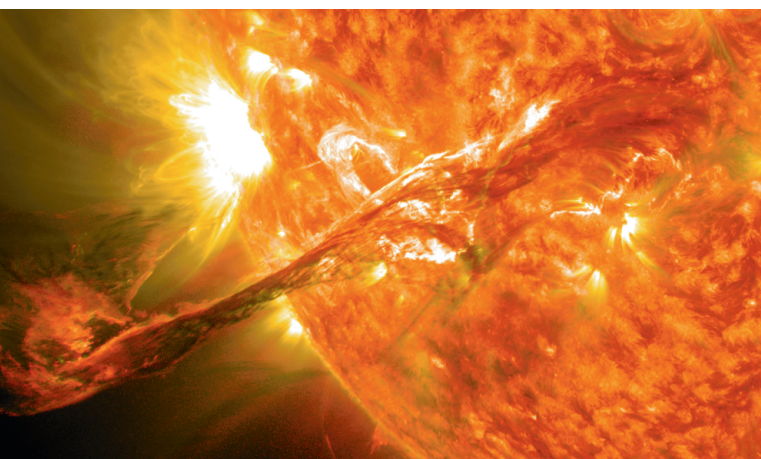

Fotografie roku 2012 na Wikimedia Commons

Nadšenec do paleontologie a entomologie Pierre Dalous se stal letošním vítězem ankety o nejlepší obrázek Wikimedia Commons.

Vyfotografoval samečka vlhy pestré, jak chytá hmyz. Vedle sedící samička čeká, až ji sameček úlovkem pohostí.

Dalous tak byl úspěšnější i než nejlepší loňské foto z tvorby celé slavné agentury NASA, působivý snímek sluneční erupce. Třetí pak skončil studiový záběr explodující žárovky.

Testuje se Visual Editor

Na anglické Wikipedii byl spuštěn testovací provoz Visual Editoru. Ten poskytuje přispěvatelům možnost editovat text přímo v té podobě, jak chtějí, aby článek nakonec vypadal.

Vše odhaluje kouzelná zkratka WY-SIWYG: *What you see is what you get*. To znamená, že co přispěvatel vidí při vkládání textu, se skutečně objeví po uložení na Wikipedii.

Dosud se text článků na Wikipedii psal v podobě tzv. *wikitextu*, který obsahoval též formátovací a řídicí znaky. Základy wikitextu nebyly složité, ale článek s pokročilým formátováním ne-

bo s mnoha referencemi už mohl neznalého editora odrazovat. A skutečně to potvrzovaly i výsledky průzkumů.

Visual Editor je zcela nový systém. Zatím je dostupný jen na anglické Wikipedii a jen pro přihlášené registrované uživatele. Navíc je projekt stále ve vývoji a nyní kupříkladu není funkční na prohlížeči Microsoft Internet Explorer.

Na to, zda a jak se Visual Editor uchytl a jak ovlivní tvorbu Wikipedie, jsou zatím různé názory. Provozovatel Wikipedie, nadace Wikimedia Foundation, nicméně o jeho zprovoznění usiluje s plným nasazením.

Fotografie:

Pierre Dalous: Pár vlh pestrých ve francouzském Ariège. CC-BY-SA.
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pair_of_Merops_apiaster_feeding.jpg
NASA: Sluneční erupce 31. srpna 2012.
Public domain

Stefan Krause: Vysokorychlostní fotografie průstřelu žárovkou. CC-NN-ND nebo Free Art License. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Glühlampe_explodiert.jpg

Více informací:

Přehled vítězů, výsledky hlasování i všechny fotografie, kresby, grafiky a animace, ze kterých byl vybírán Obrázek roku na Wikimedia Commons, naleznete na stránce s adresou:

http://commons.wikimedia.org/wiki/Commons:Picture_of_the_Year/2012